

*mgr inż. Natalia Maruszewska*¹

Doktorantka Wydziału Towaroznawstwa
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

*dr inż. Małgorzata Miśniakiewicz*²

Katedra Towaroznawstwa Żywności
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

O potrzebie konsolidacji systemu bezpieczeństwa żywności w Polsce³

WPROWADZENIE

Bezpieczeństwo żywności to jeden z podstawowych determinantów jej jakości. Spożycie żywności niespełniającej warunków bezpieczeństwa może być źródłem wielu zagrożeń zdrowotnych, a w konsekwencji nawet śmierci konsumenta [Nierzwicki, 2016, s. 7]. W celu ograniczenia tych zagrożeń realizowane jest w Polsce zintegrowane podejście do bezpieczeństwa żywności. Zakłada ono kompleksowy nadzór nad żywnością na wszystkich etapach łańcucha żywnościowego – „od pola do stołu”. Kontrola na każdym etapie produkcji ma zapewnić konsumentom bezpieczną i niezafałszowaną żywność, wolną od zanieczyszczeń biologicznych, chemicznych czy fizycznych, a także od nadmiaru substancji dodatkowych.

Istniejący obecnie w Polsce system bezpieczeństwa żywności jest systemem tradycyjnym, rozproszonym instytucjonalnie, niestety, mało skutecznym w działaniach operacyjnych w obecnych realiach rynkowych. W jego ramach nadzór nad bezpieczeństwem żywności sprawuje szereg instytucji, podległych różnym organom naczelnym, co nie zapewnia odpowiedniej szczelności systemu i odpowiednio wysokiego poziomu ochrony konsumentów.

¹ e-mail: maruszewska.natalia@gmail.com.

² Adres korespondencyjny: ul. Sienkiewicza 4, 30-033 Kraków, tel. 12 293 78 49; e-mail: misniakm@uek.krakow.pl.

³ Publikacja została sfinansowana ze środków MNiSW przyznanych Wydziałowi Towaroznawstwa Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie na badania dla młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich, a także ze środków przeznaczonych dla Wydziału Towaroznawstwa Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie w ramach dotacji na utrzymanie potencjału badawczego.

W związku z tym coraz częściej podnoszona jest konieczność stworzenia w Polsce jednolitego systemu kontroli bezpieczeństwa i jakości żywności, która miałaby być sprawowana przez jednostkę centralną powstałą z integracji obecnie funkcjonujących organów. Dąży się m.in. do pionizacji i konsolidacji obecnego systemu [Kowalczyk, 2016].

Celem artykułu jest prezentacja obecnie istniejącego w Polsce systemu zapewnienia bezpieczeństwa żywności oraz planowanych zmian w tym zakresie, ze zwróceniem szczególnej uwagi na projekt ustawy o Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności. W pracy omówiono cele i założenia planowanej reformy oraz kontrowersje, które towarzyszą pracom nad jej wprowadzeniem.

NADZÓR NAD BEZPIECZEŃSTWEM ŻYWNOCI W POLSCE

Bezpieczeństwo żywności to „ogół warunków, które muszą być spełnione, dotyczących w szczególności stosowanych substancji dodatkowych i aromatów, poziomów substancji zanieczyszczających, pozostałości pestycydów, warunków napromieniania żywności, cech sensorycznych oraz działań, które muszą być podejmowane na wszystkich etapach produkcji lub obrotu żywnością w celu zapewnienia zdrowia i życia człowieka” [Ustawa o bezpieczeństwie żywności i żywienia..., 2006, art. 3].

Jakość i bezpieczeństwo produktów żywnościowych stanowi przedmiot zainteresowania zarówno producentów, jak i instytucji kontrolujących ich działanie. Żywność produkowana w Polsce podlega wewnętrznemu i zewnętrznemu systemowi kontroli. W pierwszej fazie za bezpieczeństwo i jakość produkowanej i sprzedawanej żywności odpowiada producent zobowiązany do przestrzegania przepisów prawa żywnościowego.

W ramach kontroli wewnętrznej w trakcie produkcji żywności producent zobowiązany jest stosować działania i systemy, dzięki którym produkowana żywność powinna posiadać odpowiednią jakość zdrowotną, a tym samym być bezpieczna dla konsumenta [Krzysztofik, 2016; Nierzwicki, 2016; Kowalczyk, 2016]:

- Dobrą Praktykę Higieniczną – GHP,
- Dobrą Praktykę Produkcyjną – GMP,
- system HACCP.

Przedsiębiorcy są zobowiązani do przedstawiania na żądanie organów urzędowej kontroli żywności dowodów potwierdzających opracowanie odpowiednich procedur na podstawie zasad systemu HACCP oraz wdrożenie ich w zakładzie [Ozimek, 2013; Krzysztofik, 2016].

Poza wewnętrznymi uregulowaniami dotyczącymi jakości produkowanej żywności przedsiębiorcy są bezpośrednio kontrolowani na wszystkich etapach produkcji poprzez powołane do tego celu instytucje [Taczanowski, 2014]. Pol-

ski system bezpieczeństwa żywności tworzy sześć instytucji w zakresie kontroli i nadzoru. Należą do nich:

- Państwowa Inspekcja Sanitarna – jej głównym celem jest ochrona życia i zdrowia człowieka przed różnymi szkodliwymi zanieczyszczeniami środowiska oraz działania zapobiegawcze eliminujące powstawanie wielu chorób (w tym zawodowych i zakaźnych). PIS sprawuje nadzór nad jakością zdrowotną żywności, dozwolonymi substancjami dodatkowymi i innych składnikami żywności, przestrzeganiem warunków sanitarnych w procesie produkcji i w obrocie tymi artykułami, z uwzględnieniem systemu HACCP oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, a także nadzór nad jakością zdrowotną tych artykułów przywożonych z zagranicy. Bieżący nadzór sanitarny polega na kontroli przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących warunków produkcji, transportu, przechowywania i sprzedaży żywności oraz warunków żywienia zbiorowego [Krzysztofik, 2016; Ustawa o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, 2017].
- Inspekcja Weterynaryjna – podejmuje działania polegające na zapobieganiu chorobom zakaźnym zwierząt i ich zwalczaniu, sprawuje nadzór nad jakością zdrowotną produktów pochodzenia zwierzęcego. Organy IW sprawują nadzór m.in. nad miejscami uboju zwierząt, zakładami przetwórstwa mięsa, ale także sprzedają mięsa w handlu obwoźnym, czy przywozem z zagranicy środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego. Prowadzą weterynaryjną kontrolę graniczną [Ustawa o Inspekcji Weterynaryjnej, 2015].
- Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS) – sprawuje nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych poprzez:
 - kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w produkcji i obrocie (w tym wywożonych za granicę) oraz sprowadzanych z zagranicy (w tym kontrolę graniczną tych artykułów),
 - dokonywanie oceny i wydawanie świadectw w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych,
 - kontrolę warunków składowania i transportu artykułów rolno-spożywczych [Ustawa o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, 2001].
- Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa – zajmuje się nadzorem nad zdrowiem roślin, zapobieganiem zagrożeniom związanym z obrotem i stosowaniem środków ochrony roślin oraz nadzorem nad wytwarzaniem, oceną i obrotem materiałem siewnym [Ustawa o ochronie roślin, 2004].
- Inspekcja Handlowa – jest organem kontrolnym powołanym do ochrony interesów i praw konsumentów oraz gospodarczych interesów państwa. Prowadzi kontrole w zakresie jakości handlowej, w tym pod kątem zafałszowań i oznakowania produktów żywnościowych i nieżywnościowych (planowane kontrole w obszarze żywności stanowią ok. 20% wszystkich kontroli wyko-

nywanych przez IH) [Krzysztofik, 2016]. Do jej zadań należy m.in. kontrola legalności i rzetelności działania przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie produkcji żywności, handlu i usług. Ponadto IH zajmuje się kontrolą produktów wprowadzanych do obrotu w zakresie zgodności z zasadniczymi wymaganiami określonymi w przepisach, w tym w prawie żywnościowym oraz kontroluje spełnianie ogólnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa produktów znajdujących się w obrocie handlowym lub przeznaczonych do wprowadzenia do takiego obrotu [Ustawa o Inspekcji Handlowej, 2001].

- Służba Celna – podlega ministrowi finansów i odpowiada za realizację polityki celnej państwa w zakresie przywozu i wywozu towarów, w tym spożywczych. Zaangażowana jest w kontrolę żywności [Ustawa o Służbie Celnej, 2004; Kowalczyk, 2016].

System bezpieczeństwa żywności uzupełniają trzy instytucje w zakresie oceny ryzyka. Są to:

- Państwowy Instytut Weterynaryjny,
- Instytut Żywności i Żywienia,
- Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny.

Prowadzą one badania w zakresie bezpieczeństwa żywności w ramach swoich kompetencji i na zlecenie nadzorujących je ministerstw [Kowalczyk, 2016].

PROJEKT USTAWY O PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOCI

W dniu 30 maja 2017 r. Rada Ministrów przyjęła i przedstawiła Sejmowi Projekt ustawy o Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności. Jej podstawowym celem jest utworzenie w Polsce nowego, zintegrowanego systemu kontroli bezpieczeństwa i jakości żywności. Projektowane rozwiązanie zakłada skonsolidowanie procesów kontrolnych i monitorujących obejmujących cały łańcuch żywnościowy oraz powołanie Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności (PIBŻ) [*Wykaz prac legislacyjnych...*, (http)].

Działania w zakresie konsolidacji i ujednoczenia działalności w zakresie urzędowej kontroli żywności były podejmowane już przez inne państwa Unii Europejskiej. Aż 23 z 28 państw członkowskich podjęło się zmian mających na celu scalenie instytucji odpowiedzialnych za ten obszar, co należy uznać za wyraźną tendencję w ramach Unii Europejskiej [*Uzasadnienie projektu ustawy...*, s. 3]. Oprócz Polski zmian instytucjonalnych nie dokonały jeszcze takie państwa UE jak: Cypr, Słowacja, Słowenia, Włochy [Hadjigeorgiou i in., 2013, s. 109].

Tabela 1. Data zmian instytucjonalnych w państwach członkowskich UE, które podjęły się scalenia urzędów ds. bezpieczeństwa żywności

Wyszczególnienie	Rok, w którym dokonano zmian instytucjonalnych
Szwecja	przed 1996 r.
Czechy, Dania	1997 r.
Irlandia, Francja	1999 r.
Belgia, Estonia, Litwa, Wielka Brytania	2000 r.
Hiszpania	2001 r.
Austria, Holandia, Łotwa, Malta, Niemcy	2002 r.
Grecja, Węgry	2003 r.
Portugalia, Rumunia	2005 r.
Finlandia	2006 r.
Bułgaria, Chorwacja ⁴ , Luksemburg	2007 r.

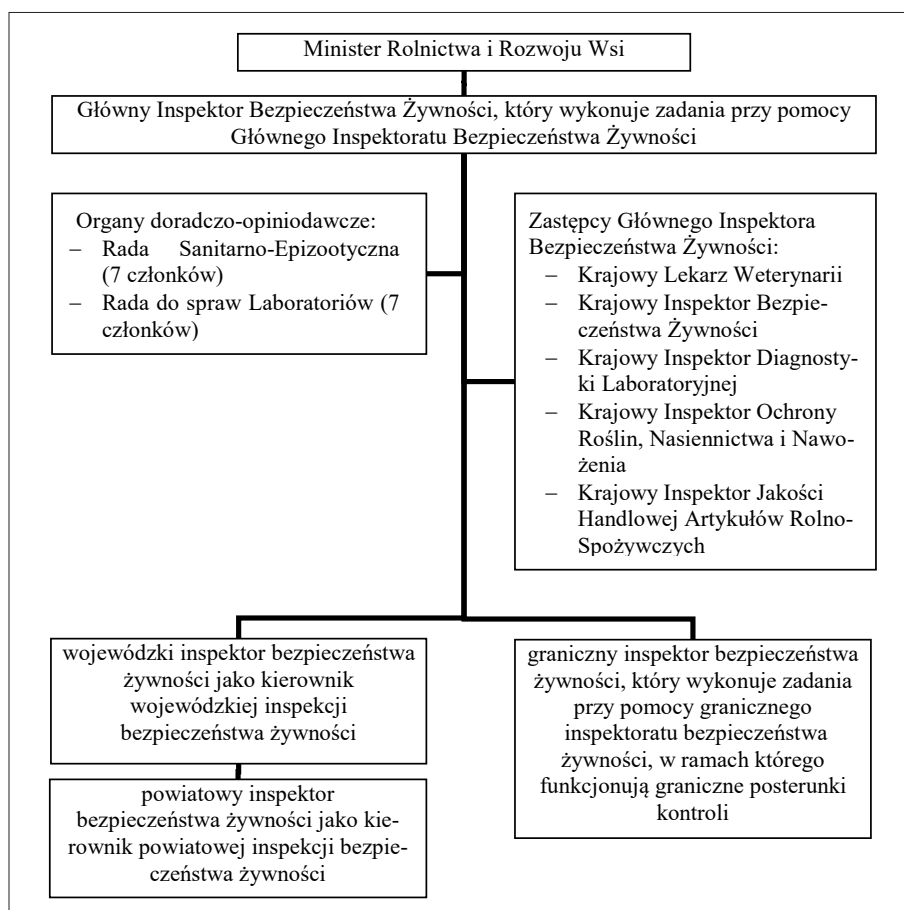
Źródło: [Hadjigeorgiou i in., 2013, s. 110].

Utworzenie Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności zakłada nie tylko konsolidację Inspekcji Weterynaryjnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, ale także przeniesienie do nowego podmiotu części zadań z Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Handlowej oraz w zakresie dotyczącym kontroli stosowania i składowania nawozów także zadań Inspekcji Ochrony Środowiska (kompetencje i zadania Służby Celnej nie są przedmiotem planowanej reformy). Planowana reorganizacja ujednotoci strukturę oraz usytuowanie instytucji odpowiedzialnej za bezpieczeństwo żywności w systemie administracji rządowej. Obecnie służby nadzoru podlegają różnym organom naczelnym i charakteryzują się zróżnicowaną strukturą [*Uzasadnienie projektu ustawy...*, s. 3–6]:

- Inspekcja Weterynaryjna podlega Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi i posiada strukturę trójszczeblową,
- Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa podlega Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi i posiada strukturę dwuszczeblową,
- Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych podlega Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi i posiada strukturę dwuszczeblową,
- Państwowa Inspekcja Sanitarna podlega Ministrowi Zdrowia i posiada strukturę trójszczeblową,
- Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, przy pomocy którego Prezes UOKiK kieruje Inspekcją Handlową podlega Prezesowi Rady Ministrów, a sama Inspekcja Handlowa ma strukturę dwuszczeblową.

⁴ Chorwacja przystąpiła do Unii Europejskiej 1 lipca 2013 r., w związku z powyższym nie została ujęta w pracy [Hadjigeorgiou i in.].

Zgodnie z proponowanym rozwiązaniem PIBŻ będzie miała strukturę trój-szczeblową, kierowaną przez Głównego Inspektora Bezpieczeństwa Żywności powoływanego przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego ds. rolnictwa. Główny Inspektor podlegać będzie bezpośrednio ministrowi rolnictwa i rozwoju wsi, sam natomiast będzie organem nadrzędnym dla wojewódzkich inspektorów bezpieczeństwa żywności oraz granicznych inspektorów bezpieczeństwa żywności. Każdemu wojewódzkiemu inspektorowi podlegać będą z kolei powiatowi inspektorzy bezpieczeństwa żywności [Projekt ustawy..., art. 5–14].

Rys. 1. Struktura Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności

Źródło: [Projekt ustawy o Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności, art. 5–14].

Do zadań PIBŻ należeć mają sprawy dotyczące [Projekt ustawy..., art. 3]:
– bezpieczeństwa żywności, w tym nadzór nad produkcją, przetwórstwem oraz obrotem żywnością,

- nadzoru nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych,
- ochrony zwierząt i ochrony zdrowia zwierząt oraz zwalczania chorób zakaźnych zwierząt,
- weterynaryjnej kontroli zwierząt, produktów pochodzenia zwierzęcego, ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego i produktów pochodnych,
- wytwarzania i stosowania pasz oraz pasz leczniczych, nadzoru nad obrotem nimi,
- stosowania leczniczych produktów weterynaryjnych oraz obrotu nimi,
- nadzoru nad identyfikacją i rejestracją zwierząt,
- nadzoru nad zdrowiem roślin,
- nadzoru nad zapobieganiem zagrożeniom związanym z obrotem środkami ochrony roślin i stosowaniem tych środków,
- nadzoru nad wytwarzaniem, oceną i stosowaniem materiału siewnego oraz obrotu nim,
- nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem WE oraz środków wspomagających uprawę roślin,
- nadzoru nad jednostkami certyfikującymi w rozumieniu przepisów o rolnictwie ekologicznym i produkcją ekologiczną,
- kontroli żywności genetycznie zmodyfikowanej oraz identyfikacji i transgranicznego przemieszczania organizmów genetycznie zmodyfikowanych stosowanych w żywności i paszach.

PRÓBA OCENY PLANOWANEJ REFORMY SYSTEMU NADZORU NAD BEZPIECZEŃSTWEM ŻYWNOŚCI

Projektodawca uzasadnia, że rozwiązanie polegające na konsolidacji instytucji zaangażowanych w proces urzędowej kontroli żywności jest optymalne dla zapewnienia poprawy funkcjonowania obecnego modelu nadzoru nad żywnością w Polsce. Projekt ten ma zwiększyć efektywność systemu, jednocześnie zapewniając wysoki poziom ochrony konsumentów, zmniejszenie obciążeń administracyjnych przedsiębiorców oraz bardziej wydajne wykorzystanie środków budżetowych na działanie inspekcji [*Uzasadnienie projektu ustawy...*, s. 1–4].

Zgodnie z założeniami planowana reforma ma przynieść następujące korzyści [*Uzasadnienie projektu ustawy...*, s. 4–7]:

- bardziej skuteczne i efektywne wykrywanie i zwalczanie zagrożeń dla życia i zdrowia oraz nieuczciwych praktyk w handlu żywnością (ograniczenie zagrożeń dla bezpieczeństwa ekonomicznego i zdrowotnego konsumentów),
- zapewnienie konsumentom żywności o jak najwyższej jakości – nie tylko żywności spełniającej minimalne wymagania prawne,
- wzrost zaufania konsumentów do jakości produktów ekologicznych oraz regionalnych i tradycyjnych oraz dalszy rozwój tych sektorów produkcji żywności,

- usprawnienie zadań państwa w obszarze kontroli cross-compliance poprzez: uproszczenie procesu prowadzenia analizy ryzyka i typowania podmiotów do kontroli, redukcję liczby kontroli, ujednoczenie metodologii kontroli i zmniejszenie ryzyka sankcji za nieprawidłowe wydatkowanie środków z budżetu UE, uprawnienie procesu wymiany dokumentacji kontrolnej między organami kontroli a agencją płatniczą w zakresie przyznawana płatności jednolitych oraz prowadzenie powtórnych kontroli w przypadku wystąpienia drobnych niezgodności,
- lepszą organizację pracy organów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo żywności,
- lepsze wykorzystanie środków z budżetu państwa przeznaczonych na stanowiska związane z m.in. księgowością, bhp, ochroną informacji niejawnych, zarządzaniem zasobami ludzkimi, obsługą informatyczną, udzielaniem zamówień publicznych oraz obsługą prawną oraz przeznaczonych na utrzymanie dobrze wyposażonej bazy laboratoryjnej,
- optymalne wykorzystanie bazy laboratoryjnej, specjalistycznego sprzętu oraz zasobów kadrowych i majątkowych.

Organizacje społeczne, które wzięły udział w konsultacjach publicznych wyrażały swoje poparcie dla planowanej już od wielu lat reformy systemu nadzoru nad bezpieczeństwem żywności [*Raport z konsultacji...*, s. 10]. Akceptację wyrażają także organizacje branżowe przetwórstwa rolno-spożywczego. Uważa się, że planowana konsolidacja zmniejszy obciążenie producentów (w szczególności tych najmniejszych), którzy niejednokrotnie kontrolowani przez różne instytucje wyrażali dezorientację oraz konieczność poświęcenia większej ilości czasu na składanie wyjaśnień kolejno różnym organom. Dodatkowym czynnikiem przemawiającym za konsolidacją służb z perspektywy producentów jest znaczne zmniejszenie liczby instytucji, w których producent obowiązany jest dokonać rejestracji swojej działalności [*Uzasadnienie projektu ustawy...*, s. 5].

Natomiast krytyczne uwagi przedstawili m.in. minister zdrowia, minister środowiska oraz minister spraw wewnętrznych i administracji. Autorem największej liczby uwag był minister zdrowia, który wyraził swoje obawy związane z ograniczeniem kompetencji PIS na rzecz nowej inspekcji oraz powierzeniem całkowitego nadzoru nad systemem nadzoru nad żywnością ministrowi rolnictwa i rozwoju wsi. W ocenie ministra zdrowia takie rozwiązanie pozbawi go możliwości nadzoru nad bezpieczeństwem żywności, jako istotnym elementem polityki zdrowotnej. Ponadto minister zdrowia wskazywał na braki w ocenie rzeczywistych skutków planowanej reorganizacji, takie jak: brak określonej kwoty oszczędności finansowych, brak określenia zmniejszonej liczby etatów w administracji publicznej czy zwiększenia wskaźników wykrywalności nieprawidłowości. Minister zdrowia w swoim stanowisku zarzucał także brak należytego i profesjonalnego przygotowania reformy, a także braki w wiedzy i kompetencji inspekcji dotychczas podległych MRiRW. W odpowiedzi na te uwagi projektodawca wskazuje, że podległość planowanej PIBŻ ministrowi rolnictwa i rozwoju wsi wynika z charakte-

ru zadań, jakimi zajmować będzie się nowa inspekcja. Większość z nich objęta jest działem administracji rządowej – rolnictwo. Ponadto projektodawca przytacza wyniki misji kontrolnych z zakresu bezpieczeństwa żywności prowadzonych w latach 2010–2015 przez inspektorów Biura Żywności i Weterynarii (FVO), z których wynika, że za 34 spośród zrealizowanych 52 audytów odpowiedzialne było MRiRW, za 3 audyty odpowiadało Ministerstwo Zdrowia, natomiast pozostałe 15 audytów zrealizowano łącznie przez MRiRW oraz MZ (z których w 9 w roli wiodącej występowało MRiRW). Argumenty te wskazują na kompetencje ministra rolnictwa i rozwoju wsi, jako organu nadzorującego pracę nowej inspekcji. Odnośnie wymagań dotyczących wiedzy i kompetencji personelu PIBŻ podkreśla się, że działalność nowej inspekcji będzie prowadzona przez tych samych pracowników-specjalistów, co obecnie – konsolidacja zakłada przejście obecnie zatrudnionego personelu w struktury PIBŻ [*Protokół rozbieżności...*, s. 1–19].

PODSUMOWANIE

Mimo że nie można wskazać jednego optymalnego i uniwersalnego rozwiązania w zakresie funkcjonowania systemu nadzoru nad bezpieczeństwem żywności, większość krajów europejskich zdecydowała się na powierzenie obowiązków w tym zakresie jednej instytucji [Hadjigeorgiou i in., 2013, s. 114]. Z tego powodu prace nad usprawnieniem funkcjonującego obecnie w Polsce systemu urzędowej kontroli żywności należy ocenić bardzo pozytywnie. Niestety, krytycy reformy zarzucają jej znaczące niekonsekwencje, a nawet sprzeczności, powołując się na brak określenia wymiernych korzyści z wprowadzenia proponowanego rozwiązania: brak kalkulacji rzeczywistych oszczędności finansowych czy konkretnych metod na wprowadzanie usprawnień i lepszej organizacji pracy. Reorganizacja nie zakłada zmiany dotychczasowego trybu działania w poszczególnych obszarach nadzoru – istnieje zatem ryzyko, że zmiana sprowadzi się jedynie do nadania „starym” inspekcjom nowej nazwy i struktury. Pozytywnie natomiast ocenia się w szczególności planowaną zhierarchizowaną strukturę PIBŻ ze względu na ogólnopaństwowy charakter zadań oraz przeniesienie zadań na niższy szczebel organizacyjny („bliżej” producentów). Konflikt kompetencyjny pomiędzy ministrem zdrowia a ministrem rolnictwa i rozwoju wsi mógłby zostać zażegnany poprzez np. podporządkowanie nowej inspekcji bezpośrednio Prezesowi Rady Ministrów [Rudy, (http)].

BIBLIOGRAFIA

- Hadjigeorgiou A., Soteriades E.S., Philalithis A., Psaroulaki A., Tselentis Y., Gikas A., April 2013, *National food safety systems in the European Union: A comparative survey*, „International Journal of Food Studies”, Vol. 2, <http://dx.doi.org/10.7455/ijfs/2.1.2013.a8>.

- Kowalczyk S., 2016, *Bezpieczeństwo i jakość żywności*, Wydawnictwo Naukowe PWN SA, Warszawa.
- Krzysztofik B., 2016, *Bezpieczeństwo żywności i systemy kontroli jakości*, Krakowska Wyższa Szkoła Promocji Zdrowia, Kraków.
- Nierzwicki W., 2016, *Zarządzanie bezpieczeństwem żywności. Zagadnienia podstawowe*, Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa w Gdańsku, Gdańsk.
- Ozimek I., 2013, *Ochrona konsumentów na rynku żywności w świetle zmieniających się regulacji prawnych*, „Handel Wewnętrzny”, nr 4 (345), s. 96–106.
- Projekt ustawy o Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności, [http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/Projekty/8-020-621-2017/\\$file/8-020-621-2017.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/Projekty/8-020-621-2017/$file/8-020-621-2017.pdf) (stan na dzień 11.07.2017 r.).
- Protokół rozbieżności Projektu ustawy o Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności (UD110), <http://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12287605/12366694/12366695/dokument283312.pdf> (stan na 12.07.2017 r.).
- Raport z konsultacji publicznych (§ 51 Regulaminu Pracy Rady Ministrów) projektu ustawy o Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności (UD110), <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/5639825A2781DCE3C1258153005B99C3/%24File/1685.pdf> (stan na dzień 12.07.2017 r.).
- Rudy M., *Projekt straconych szans?*, <http://www.prawoweterynaryjne.pl/artykuly/projekt-straconych-szans/> (stan na 13.07.2017 r.).
- Taczanowski M., 2014, *Prawna i instytucjonalna ochrona konsumentów przed zagrożeniami związanymi z żywnością i żywieniem* [w:] *Bezpieczeństwo żywności i żywienia*, J. Gawęcki i Z. Krejpcio, Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, Poznań.
- Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz.U. z 2006 r., nr 171, poz. 1225 ze zm.).
- Ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej (Dz.U. z 2001 r., nr 4, poz. 25).
- Ustawa z dnia 24 lipca 1999 r. o Służbie Celnej (Dz.U. z 2004 r., nr 156, poz. 1641, art. 1 ust. 2).
- Ustawa z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r., poz. 1261).
- Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (tekst jedn. Dz.U. z 29 września 2015 r. poz. 1482).
- Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz.U. z 2004 r., nr 11, poz. 94 ze zm.).
- Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz.U. z 2001 r., nr 5, poz. 44 ze zm.).
- Uzasadnienie projektu ustawy o Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności, [http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/Projekty/8-020-621-2017/\\$file/8-020-621-2017.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/Projekty/8-020-621-2017/$file/8-020-621-2017.pdf) (stan na dzień 11.07.2017 r.).
- Wykaz prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów, <https://bip.kprm.gov.pl/kpr/bip-rady-ministrow/prace-legislacyjne-rm-i/prace-legislacyjne-rady/wykaz-prac-legislacyjny/r2476,Projekt-ustawy-o-Panstwowej-Inspekcji-Bezpieczenstwa-Zywnosci.html> (stan na dzień 11.07.2017 r.).

Streszczenie

Świadomość i wymagania konsumentów w zakresie bezpieczeństwa żywności i ochrony zdrowia nieustannie rosną. W związku z tym celem systemu urzędowej kontroli żywności powinno być zapewnienie konsumentom bezpiecznej żywności o jak najwyższej jakości. Obecnie zewnętrzny nadzór nad zapewnieniem bezpieczeństwa żywności w Polsce pełni w różnym stopniu sześć różnych organów. Struktura ta podlega krytyce ze względu na nakładanie się kompetencji poszczególnych instytucji oraz krzyżowanie się kontroli, co stanowi także niedogodność dla producentów żywności. Istnieje konieczność zmian w tym względzie. W lipcu 2016 r. rozpoczęto prace nad Projektem ustawy o Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności, która ma powstać z konsolidacji procesów kontrolnych i monitorujących dotychczas istniejących organów. PIBŻ miałaby rozpocząć działanie od początku 2018 r. W artykule omówiono założenia tego projektu podkreślając konieczność stworzenia jednolitego, zintegrowanego systemu kontroli bezpieczeństwa i jakości żywności, tym bardziej, iż tego typu zmiany miały już miejsce w niemalże wszystkich krajach członkowskich UE. Zaprezentowano zadania planowanej jednostki centralnej i przedstawiono kontrowersje, jakie się wokół niej pojawiają. Ich wnikliwa analiza i rozstrzygnięcie niejasności ma służyć dopracowaniu i udoskonaleniu projektu. Planowane zmiany z pewnością przyczynią się do skoncentrowania pełnego nadzoru „od pola do stołu” w ramach zadań jednej jednostki, a tym samym do uniknięcia sporów kompetencyjnych. Ważne będzie także wzmocnienie szczebla powiatowego, co ułatwi planowanie działań inspekcji.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo żywności, urzędowa kontrola żywności, Państwowa Inspekcja Bezpieczeństwa Żywności.

The need to consolidate the food safety system in Poland

Summary

Consumers' awareness and demands on food safety and health protection constantly grow. Consequently, the aim of the official food control system should be to provide consumers with safe food of the highest quality. Nowadays six different inspections in different scope supervise external control on food safety in Poland. This structure is criticized for overlapping the competencies of individual institutions and the crossing of controls, which also constitutes an inconvenience for food producers. There is a need for changes in this field. In July 2016 work on the Draft Law on the State Inspection of Food Safety was commenced, which is supposed to result in the consolidation of the control and monitoring processes of the existing bodies. State Inspection of Food Safety would start operating from the beginning of 2018. The article discusses the assumptions of this project, underlines the need for a unified, integrated system of food safety and quality control, especially since such changes have already occurred in almost all EU Member States. The tasks of the planned central unit and the controversies surrounding it were presented. Their careful analysis and resolution of ambiguity is intended to refine the project. Planned changes will certainly help to focus full-on-field supervision in the context of one unit's tasks, thereby avoiding competing disputes. It will also be important to strengthen the district level of inspection, which will facilitate the planning of inspection activities.

Keywords: food safety, official food control, State Inspection of Food Safety.

JEL: Q18.